

Passend onderwijs

Informatiegids voor ouders

Herziene
editie!

2014

Een uitgave van het Steunpunt Passend Onderwijs

www.steunpuntpassendonderwijs.nl

steunpunt
passend
onderwijs

A background image showing a child with dark hair, seen from behind, sitting at a desk and writing in a notebook with a pen. The child is wearing a dark jacket with white stripes on the sleeves. In the background, there are bookshelves filled with books, creating a library or study environment. The image is slightly faded to allow the text to stand out.

Passend onderwijs

Informatiegids voor ouders

Deze Informatiegids is een uitgave van het **Steunpunt Passend Onderwijs**.

Tekst: **Floor Kaspers** Eindredactie: **Marian Geurtsen** Vormgeving: **Jurgen Breeman**
Druk: **Newprintz, Nieuwegein** Voor alle foto's is gebruik gemaakt van een model.

Ouders van leerlingen met een chronische ziekte, een handicap of een ontwikkelingsstoornis bij leren en/of gedrag kunnen met al hun vragen over (passend) onderwijs terecht bij het **Steunpunt Passend Onderwijs**.

Het steunpunt is een samenwerking tussen Oudervereniging Balans en Ieder(in), netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte.

www.steunpuntpassendonderwijs.nl

Leeswijzer

► blz. 4

1. Passend onderwijs in een notendop

► blz. 5

Wat is passend onderwijs?
Waarom wordt passend onderwijs ingevoerd?
Hoe werkt passend onderwijs?
Voor welke leerlingen is er passend onderwijs?
Wanneer gaat passend onderwijs van start?
Wat is een samenwerkingsverband?
Wat is de zorgplicht?
Wat verandert er voor mijn kind?
Is passend onderwijs een bezuiniging?

2. Op zoek naar een school

► blz. 8

2.1 Welke ondersteuning biedt een school?
2.2 Ondersteuningsprofiel *2.2.1 Wat kunt u doen?*
2.3 Basisondersteuning *2.3.1 Wat kunt u doen?*
2.4 Welkom zijn *2.4.1 Wat kunt u doen?*
2.5 Fysieke toegankelijkheid *2.5.1 Wat kunt u doen?*

3. Een school gevonden, en dan?

► blz. 18

3.1 Aanmelden
3.2 Informatie verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van uw kind *3.2.1 Wat kunt u doen?*
3.3 Ondersteuningsaanbod *3.3.1 Wat kunt u doen?*
3.4 Naar een speciale school

4. Hoe gaat het op school?

► blz. 24

4.1 Betrokken en deskundige leerkrachten *4.1.1 Wat kunt u doen?*
4.2 Ontwikkelingsperspectief *4.2.1 Wat kunt u doen?*

5. Als het niet goed gaat op school

► blz. 30

5.1 In gesprek met de school
5.2 Advies en bemiddeling
5.3 Onderwijsconsulenten
5.4 Een klacht of geschil? *5.4.1 Klachtencommissie*
5.4.2 Geschillenregeling
5.4.3 Naar de rechter
5.4.4 Wat kunt u doen?
5.5.1 Wat kunt u doen?
5.5 Wet Gelijke Behandeling

6. Meepraten

► blz. 36

6.1 Meepraten op school *6.1.1 Wat kunt u doen?*
6.2 Meepraten in het samenwerkingsverband *6.2.2 Wat kunt u doen?*
6.3 Meepraten op andere manieren *6.3 Wat kunt u doen?*

7. Checklists

► blz. 42

Voor mijn kind
Voor mijn school
Voor het samenwerkingsverband

8. De belangrijkste begrippen op een rij

► blz. 46

9. Meer weten?

► blz. 49

Voorwoord

- ▶ **Ieder kind verdient goed onderwijs.**
- ▶ **Onderwijs moet uitgaan van de mogelijkheden van een leerling, niet van beperkingen.**
- ▶ **Partnerschap tussen ouders en school vergroot de opbrengst van onderwijs.**

Over bovenstaande uitspraken is men het in onderwijsland met elkaar eens. Het zijn duidelijke uitgangspunten voor het vormgeven van passend onderwijs. Maar als je kijkt naar de manier waarop deze in de praktijk worden gebracht, is het een stuk minder duidelijk. Voor veel ouders en kinderen loopt het prima op school, maar tegelijkertijd zitten te vaak kinderen thuis zonder onderwijs, of krijgen ze onderwijs dat niet past. Te vaak voelen ouders zich niet serieus genomen wanneer het gaat over onderwijs aan hun kind. Te vaak zijn schoolgebouwen niet toegankelijk of zijn de juiste hulpmiddelen niet beschikbaar.

In deze informatiegids voor ouders wordt ingegaan op bovenstaande uitgangspunten. Namens ouders en vóór ouders wordt een brug geslagen tussen mooie woorden en alledaagse praktijk.

De informatiegids die voor u ligt is een initiatief van Ieder(in), de 'opvolger' van Platform VG en de CG-Raad, en Oudervereniging Balans. Gezamenlijk behartigen zij de belangen van ouders van kinderen met een beperking of stoornis. De organisaties werken samen in het Steunpunt Passend Onderwijs, waar ouders terecht kunnen voor informatie, advies of het doorgeven van signalen. Samen met ú wordt écht passend onderwijs zo steeds een stap dichterbij gebracht.

“Ieder jaar gaan we op reis en leren we weer nieuwe dingen van elkaar: de nieuwe juf of meester, mijn kind, en ikzelf”

Een ouder van een kind met een motorische beperking

Leeswijzer

In deze gids vindt u informatie die u als ouder kunt gebruiken in de zoektocht naar passend onderwijs voor uw kind. De informatie is bedoeld voor ouders van kinderen die extra ondersteuning op school nodig hebben, bijvoorbeeld vanwege een beperking of stoornis. Er wordt gekeken naar de systematiek van passend onderwijs. Voor meer informatie over welke ondersteuning er voor uw kind mogelijk is, verwijzen we u naar de bronnen in hoofdstuk 9. De nadruk in deze publicatie ligt op het reguliere basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Hier vinden namelijk de grootste veranderingen plaats met de komst van passend onderwijs.

- ▶ Hoofdstuk ❶ geeft **antwoord op de belangrijkste vragen over passend onderwijs**. Wat is passend onderwijs eigenlijk? Hoe is het georganiseerd?
- ▶ In hoofdstukken ❷ ❸ en ❹ volgen we **de route die u als ouder doorloopt in de zoektocht naar passend onderwijs**. Hoe kiest u een passende school? Hoe verloopt de aanmelding? Wat is belangrijk voor de kwaliteit van onderwijs en hoe wordt de juiste ondersteuning geregeld?
- ▶ In hoofdstuk ❺ geven we advies over **wat u kunt doen als het niet goed gaat op school**. Ook vindt u hier meer informatie over de *Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte*.
- ▶ Hoofdstuk ❻ gaat over **hoe u mee kunt praten op school en in het samenwerkingsverband**. Op die manier kunt u uw kennis en ervaringen delen.
- ▶ Met behulp van de **drie checklists** in hoofdstuk ❼ kunt u snel zien wat nodig is voor goed passend onderwijs: 1. Wat moet er geregeld zijn voor uw kind? 2. Wat moet er geregeld zijn op school? 3. Wat moet er geregeld zijn in het samenwerkingsverband?
- ▶ Hoofdstuk ❽ zet **de belangrijkste begrippen over passend onderwijs** nog eens op een rijtje. In hoofdstuk ❾ vindt u een aantal **websites met meer informatie**.

1

Passend onderwijs in een notendop

1 Wat is passend onderwijs?

Passend onderwijs is de nieuwe manier waarop onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben wordt georganiseerd. Het gaat om zowel lichte als zware ondersteuning. Bijvoorbeeld extra begeleiding op school, aangepast lesmateriaal, hulpmiddelen of onderwijs op een speciale school. Passend onderwijs is dus geen schooltype; kinderen zitten niet 'op' passend onderwijs. Scholen werken met elkaar samen in samenwerkingsverbanden. De scholen in het samenwerkingsverband maken onderling afspraken over hoe ze ervoor zorgen dat alle leerlingen onderwijs krijgen dat bij hen past.

2 Waarom wordt passend onderwijs ingevoerd?

Passend onderwijs vervangt het oude systeem van de leerlinggebonden financiering en indicatiestelling

voor speciaal onderwijs. Met de invoering van passend onderwijs wil men een aantal problemen oplossen. Een van de problemen is dat steeds meer leerlingen, vooral leerlingen met ernstige gedragsproblemen, verwezen worden naar speciaal onderwijs. Scholen en ouders vinden de indicatiestelling erg bureaucratisch en het is lastig om ondersteuning op maat te organiseren. Verder zijn er in het oude systeem veel kinderen die thuiszitten. Zij zijn bijvoorbeeld van school verwijderd vanwege de problemen die ze hebben, of omdat er geen goede begeleiding voor ze is op school. Het doel van passend onderwijs is dat alle leerlingen, dus ook leerlingen die extra ondersteuning in de klas nodig hebben, een passende onderwijsplek krijgen. Uitgangspunt daarbij is: regulier als het kan, speciaal als het moet.

3 Hoe werkt passend onderwijs?

Scholen die samenwerken in een samenwerkingsverband krijgen geld om het onderwijs

te regelen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Het samenwerkingsverband ontvangt het geld en besluit over de toewijzing van ondersteuning en geld naar de scholen. Hiervoor wordt het geld gebruikt dat nu in de rugzakjes zit en naar ambulant begeleiders gaat. Maar ook het geld voor ondersteuning op speciale scholen (cluster 3 en 4), het speciaal basisonderwijs, leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs gaat naar het samenwerkingsverband. De samenwerkende scholen maken een plan om ervoor te zorgen dat iedere leerling passend onderwijs krijgt. In het ene samenwerkingsverband zullen scholen dat anders doen dan in het andere samenwerkingsverband. Er zullen dus verschillen zijn tussen regio's in de manier waarop onderwijs aan leerlingen met extra ondersteuning eruit komt te zien. De bedoeling is dat de scholen precies kunnen nagaan wat er nodig is voor hun leerlingen zodat ze ondersteuning op maat kunnen organiseren.

4 Voor welke leerlingen is er passend onderwijs?

Passend onderwijs is er voor alle leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs, speciaal (voortgezet) onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. In de praktijk gaat het vooral over leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben (voor deze groep leerlingen is er zorgplicht).

Deze ondersteuning kan nodig zijn vanwege een verstandelijke beperking of een chronische ziekte. Maar ook voor leerlingen met een gedrags- of leerstoornis is passend onderwijs natuurlijk erg belangrijk. Soms is het bij de start op school al duidelijk dat er extra ondersteuning nodig is, soms blijkt dat pas later.

In het oude systeem was de ondersteuning voor leerlingen onderverdeeld in 4 clusters: cluster 1 voor leerlingen die blind of slechtziend zijn; cluster 2 voor leerlingen die doof of slechthorend zijn of ernstige spraaktaalmoelijkheden hebben; cluster 3 voor leerlingen met een verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking of een chronische ziekte; cluster 4 voor leerlingen met gedragsstoornissen, ontwikkelingsstoornissen of een psychiatrisch probleem.

Cluster 1 en 2 zullen het onderwijs en de ondersteuning landelijk organiseren. Zij doen dus niet mee met de regionale indeling van samenwerkende scholen in passend onderwijs. Wel wordt er nauw samengewerkt tussen de regionale samenwerkingsverbanden en de instellingen voor cluster 1 en 2.

Voor alle andere leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben geldt wel de systematiek van regionale samenwerkingsverbanden.

5 Wanneer gaat passend onderwijs van start?

Passend onderwijs gaat van start op 1 augustus 2014. Schoolbesturen hebben dan een zorgplicht en de samenwerkingsverbanden krijgen het geld en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van passend onderwijs. Tot die tijd gelden de oude regels voor indicatiestelling voor speciaal onderwijs en het rugzakje.

Vanaf 1 november 2013 zijn alle scholen gaan samenwerken in de nieuwe samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Uiterlijk 1 mei 2014 is het ondersteuningsplan van elk samenwerkingsverband klaar.

6 Wat is een samenwerkingsverband?

Het samenwerkingsverband is de nieuwe vorm waarin scholen gaan samenwerken op het terrein van passend onderwijs. Er bestaan nu ook al samenwerkingsverbanden van scholen, maar deze worden in het nieuwe systeem deels samengevoegd en krijgen er nieuwe taken bij. Er komen in totaal 77 samenwerkingsverbanden voor het primair onderwijs en 75 samenwerkingsverbanden voor het voortgezet onderwijs. Het samenwerkingsverband krijgt in de Wet passend onderwijs veel taken. De belangrijkste taak is het maken en uitvoeren van een plan (het ondersteuningsplan) waarin staat op welke manier alle leerlingen een passende plek op een school krijgen.

7 Wat is de zorgplicht?

Schoolbesturen krijgen vanaf 1 augustus 2014 een nieuwe zorgplicht. Deze betekent dat de scholen ervoor moeten zorgen dat iedere leerling die extra ondersteuning nodig heeft, die bij hen ingeschreven staat of zich aanmeldt een passend onderwijsaanbod krijgt. De school moet zorgvuldig onderzoeken wat uw kind nodig heeft en dit eerst proberen zelf te realiseren. Het schoolbestuur moet daarvoor nagaan wat de ondersteuningsmogelijkheden van de school zijn eventueel met ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband.

Als de school deze ondersteuning zelf niet kan bieden en aangeeft dat uw kind het beste naar een andere school kan gaan, moet de school na overleg met u zorgen dat er een school gevonden wordt die wel een passend aanbod kan doen en uw kind kan toelaten. Momenteel moet u in zo'n situatie nog vaak zelf naar een nieuwe school zoeken. Met de inwerkingtreding van passend onderwijs heeft de verwijzende school die verantwoordelijkheid. Daarbij is het belangrijk dat de school goed met u overlegt welke school passend is voor uw kind.

8 Wat verandert er voor mijn kind?

Voor de meeste leerlingen zal er door de invoering van passend onderwijs in de dagelijkse praktijk weinig veranderen. Wel verandert de organisatie van de ondersteuning op school, en worden er op termijn minder kinderen doorverwezen naar speciaal onderwijs. Als uw kind een rugzakje krijgt, vervalt deze indicatie per 1 augustus 2014. De school blijft verantwoordelijk voor het bieden van de ondersteuning die nodig is voor uw kind. Als uw kind op 1 augustus 2014 op een school voor speciaal onderwijs zit, dan behoudt uw kind recht op deze plek voor de eerstvolgende twee schooljaren. Binnen die periode wordt samen met u gekeken of deze school de beste plek is, of dat er mogelijk een andere (reguliere of speciale) school is waar uw kind ook passende ondersteuning kan krijgen.

Als uw kind binnen die twee jaar naar een andere (v)so-school wil gaan, bijvoorbeeld vanwege de overgang van speciaal onderwijs naar voortgezet speciaal onderwijs, dan moet de school hiervoor een aanvraag doen bij het samenwerkingsverband.

9 Is passend onderwijs een bezuiniging?

Nee, er wordt op passend onderwijs niet bezuinigd.

Eerder was er wel sprake van een bezuiniging van 300 miljoen, maar dat is helemaal teruggedraaid.

Ook het budget voor de bestaande 70.000 plekken in het speciaal onderwijs blijft behouden.

Het budget per samenwerkingsverband wordt gebaseerd op het totale leerlingenaantal, en niet op het aantal leerlingen in een regio dat nu gebruik maakt van extra ondersteuning. Dit betekent dat regio's waar nu veel leerlingen een rugzakje hebben of in het speciaal onderwijs zitten, er met de komst van passend onderwijs op achteruit zullen gaan qua budget. Andersom zullen regio's waarbij nu weinig kinderen extra ondersteuning in de klas hebben, er financieel op vooruitgaan. Deze verandering, die de *verevening* wordt genoemd, zal geleidelijk worden doorgevoerd en pas van start gaan in het schooljaar 2015-2016.

2

Op zoek naar een school

2.1 Welke ondersteuning biedt een school? ▶ blz. 11

2.2 Ondersteuningsprofiel ▶ blz. 11

2.2.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 11

2.3 Basisondersteuning ▶ blz. 13

2.3.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 13

2.4 Welkom zijn ▶ blz. 14

2.4.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 15

2.5 Fysieke toegankelijkheid ▶ blz. 17

2.5.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 17

Ik sta voor een duivels dilemma. Mijn zoon zit in groep 8 en we moeten een keuze maken voor een middelbare school. Hij heeft PDD-NOS en dyslexie, maar hij is wel slim. Met horten en stoten en met veel begeleiding is hij zijn tijd op de basisschool toch goed doorgekomen. Uit de Cito-score blijkt dat hij zeker slim genoeg is voor de havo, en waarschijnlijk ook wel voor het vwo. Ik zou hem graag naar dezelfde havo/vwo-school sturen waar zijn zussen ook naar toe gaan.

Ik ben alleen zo bang dat hij compleet zal verdrinken in de drukte, de chaos, het wisselen van leerkrachten en lokalen.

Maar als dat niet kan, dan moet hij naar een speciale school. Ook daar is hij niet op zijn plek, dat weet ik ook wel. Waarschijnlijk kan hij daar sowieso geen havo- of vwo-onderwijs krijgen, dus dan zit hij gelijk op achterstand.

Wanneer u op zoek gaat naar een passende school voor uw kind zijn veel factoren van belang.

Uiteindelijk gaat het om een match tussen wat het beste past bij uw kind en wat een school kan bieden. In dit hoofdstuk kijken we naar de ondersteuning die een school kan bieden en de toegankelijkheid van een school. Door hier aandacht aan te geven bij het zoeken naar een passende school kunt u een betere keuze maken voor uw kind.

Meestal is het bij het zoeken van een eerste school

al bekend dat uw kind extra ondersteuning nodig zal hebben. Maar dat is niet altijd het geval. Soms is pas later duidelijk dat er extra ondersteuning nodig is. Of een ziekte of handicap ontstaat tijdens de schoolloopbaan. Ook in die situatie is de informatie uit dit hoofdstuk van belang. Er moet opnieuw een match gemaakt worden tussen wat het beste past bij uw kind, en wat de school kan bieden. Soms betekent het dat uw kind beter af is op een andere school, maar in veel gevallen zou de bestaande school de ondersteuning moeten kunnen bieden.

2.1 Welke ondersteuning biedt een school?

Veel kinderen met een beperking of stoornis hebben extra ondersteuning nodig op school. De vorm en inhoud van die ondersteuning zijn uiteraard mede afhankelijk van de specifieke beperking of stoornis. Voorbeelden van ondersteuning zijn: een aangepaste tafel, begeleiding voor het ordenen van de agenda en het huiswerk, een time-out, een Daisyspeler als hulpmiddel voor leerlingen die slecht zien of dyslexie hebben, boeken en toetsen in extra grote letters, leerlingenvervoer, gerichte training in een kleine groep, hulp bij de gymles, aangepaste examens, een traplift.

2.2 Schoolondersteuningsprofiel

Iedere school stelt binnen passend onderwijs een ondersteuningsprofiel op. In dit profiel beschrijft de school welke ondersteuning de school kan bieden en hoe deze ondersteuning is georganiseerd. De medezeggenschapsraad van de school heeft adviesrecht op het vaststellen van het schoolondersteuningsprofiel. Meer informatie over medezeggenschap vindt u in hoofdstuk 6.

Het ondersteuningsprofiel maakt duidelijk of de school zich wil specialiseren in een bepaald type ondersteuning of dat het juist een inclusieve school wil zijn, waar alle kinderen met beperkingen een passende plek hebben. Ook bepaalt het ondersteuningsprofiel meestal hoeveel geld de school krijgt van een samenwerkingsverband. Een school die zegt veel extra ondersteuning te kunnen bieden krijgt waarschijnlijk meer geld van het samenwerkingsverband.

Het ondersteuningsprofiel van de school speelt ook een rol in het toelatingsbeleid van scholen. Het is de bedoeling dat de scholen in het samenwerkingsverband er samen voor zorgen dat er voor iedere leerling een goede plek is. Waarschijnlijk zal zware of ingewikkelde ondersteuning op een kleiner aantal scholen in het ondersteuningsprofiel opgenomen zijn. Het is ook mogelijk dat de school niet bekend is met de ondersteuning die uw kind nodig heeft en het daarom niet in het ondersteuningsprofiel is opgenomen. Het is echter niet zo dat scholen uw kind zomaar de toegang kunnen weigeren alleen omdat de ondersteuning voor uw kind niet in het profiel past. De school zal altijd voor een individuele leerling serieus moeten onderzoeken of ze bepaalde ondersteuning toch niet kunnen bieden, ook als het niet in het profiel staat.

2.2.1 Wat kunt u doen?

Lees de ondersteuningsprofielen van scholen waarbij u overweegt om uw kind aan te melden

Ga na of de ondersteuningsprofielen passen bij wat voor uw

kind belangrijk is. Vindt u het belangrijk dat uw kind op een school zit met specifieke kennis over de stoornis van uw kind? Zijn er voorzieningen die onmisbaar zijn voor uw kind? Wilt u graag dat uw kind op een school zit met kinderen die

van elkaar verschillen of juist niet? Scholen kunnen het ondersteuningsprofiel op hun website plaatsen. Kunt u het daar niet vinden, dan kunt u er bij de school of bij het samenwerkingsverband naar vragen.

2.3 Basisondersteuning

Samenwerkingsverbanden zijn verplicht om in hun ondersteuningsplan voor alle samenwerkende scholen de 'basisondersteuning' te benoemen. Basisondersteuning is ondersteuning die iedere school in het samenwerkingsverband kan bieden.

In ieder samenwerkingsverband maken de scholen afspraken met elkaar over de manier waarop ze de ondersteuning verzorgen. Bijvoorbeeld hoe ze lesgeven aan leerlingen met een lagere of juist hogere intelligentie dan gemiddeld. En hoe ze zorgen dat scholen toegankelijk zijn voor kinderen met een beperking. Ook maken de scholen binnen een samenwerkingsverband afspraken over veiligheid op school, preventiemaatregelen, inzet van (school) maatschappelijk werk, eventuele medische handelingen in de klas en samenwerking met bijvoorbeeld gemeenten en jeugdzorg. Dit valt allemaal onder de basisondersteuning.

Het vaststellen van de basisondersteuning binnen een samenwerkingsverband is niet vrijblijvend: alle

scholen moeten deze ondersteuning op school kunnen bieden. Een hoog niveau van basisondersteuning in een regio betekent dat de scholen binnen dit samenwerkingsverband toegankelijk zijn voor een grote groep leerlingen. Simpel gezegd: hoe hoger de basisondersteuning, hoe minder leerlingen zijn aangewezen op extra ondersteuning.

Veel samenwerkingsverbanden zullen hun financiering van extra ondersteuning op scholen laten afhangen van de vraag of een bepaald soort ondersteuning valt onder de basisondersteuning. Zo ja, dan komt er geen extra geld beschikbaar. Valt iets buiten de basisondersteuning dan is het wel logisch dat er extra middelen komen.

De afspraken die de scholen maken over de basisondersteuning kunnen van belang zijn voor het kiezen van een passende school voor uw kind. Als de ondersteuning die uw kind nodig heeft binnen de basisondersteuning van het samenwerkingsverband valt, dan mag u ervan uitgaan dat het niet uitmaakt welke school in dat samenwerkingsverband u kiest.

2.3.1 Wat kunt u doen?

Vraag naar de afspraken over de basisondersteuning in het samenwerkingsverband

De afspraken over de basisondersteuning zijn vastgelegd in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. Ook in het ondersteuningsprofiel van de school is er informatie over

opgenomen.

Vraag bij een school hoe de school invulling geeft aan de basisondersteuning, en hoe de school omgaat met ondersteuning die buiten de basisondersteuning valt

De manier waarop samenwerkingsverbanden hun afspraken over de basisondersteuning vastleggen kan

nogal verschillen. Als dit voor u onduidelijk of te abstract is, schroom dan niet om de school te vragen wat de afspraken over basisondersteuning in de praktijk betekenen voor de ondersteuning aan uw kind.

2.4 Welkom zijn

Het waren eerst maar kleine dingen die me wel opvielen, maar waaraan ik niet echt aandacht gaf. Ouders op het schoolplein die opeens stilvielen als ik mijn zoon kwam brengen. Een klasgenootje dat ik hoorde roepen over mijn zoon als 'die debiel'. De ouderraad die steeds benadrukte dat ze wilde werken aan excellentie, waarbij zijn leerkracht een scheve blik naar mij wierp.

Misschien wilde ik het eerst niet zien, dat ze toch anders keken naar mijn zoon met een verstandelijke beperking. Maar toen ik merkte dat hij op school gepest werd, was het tijd voor actie. Ik ging praten met zijn leerkracht, en ze herkende het wel. Het leek me een goed idee om het er een keer met de ouders over te hebben, maar dat hield ze af. 'We kijken het nog even aan', zei ze.

Na een paar maanden leek het alleen maar erger te worden. Steeds vaker was hij spullen kwijt. Hij ging met steeds minder plezier naar school. Ik kaartte het opnieuw aan bij de leerkracht. Ze verwees me naar de schooldirecteur. Nog voordat ik bij de directeur mijn verhaal had kunnen doen, was zijn boodschap duidelijk. Ik moest maar dankbaar zijn dat ze mijn zoon op school hadden opgenomen. Ik kon niet verwachten dat hij zomaar vrienden zou maken met 'gewone kinderen'. Hij zag geen enkele reden om te proberen het pesten tegen te gaan. Ze hadden als school immers 'hun nek al uitgestoken'. Ook zei hij dat hij vaak van andere ouders vragen over mijn zoon kreeg. Ze waren bang dat de aandacht voor hem ten koste ging van aandacht voor hun kinderen. Nooit had een ouder het hier met mij over gehad, en ook de leerkracht had er niks over gezegd.

In verwarring ging ik na het gesprek met mijn zoon naar huis. Ik vroeg me af of het niet toch beter was om een andere school te zoeken, ook al zou dat lastig zijn. Ook al was mijn zoon pas 9, en heeft hij een verstandelijke beperking, leek me toch dat het

een keuze was die hij vooral zelf moest maken. Dus ik vroeg het hem: 'Wil je op deze school blijven, of wil je dat we een nieuwe school gaan zoeken?' Zijn antwoord: 'Een nieuwe school, mama'.

'Is mijn kind welkom op deze school?' Dit is de belangrijkste vraag – naast die over praktische aanpassingen en hulpmiddelen - die ouders zich stellen wanneer ze een school zoeken voor hun kind met een stoornis of een beperking. Ziet de school leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte als een last, of als een regulier onderdeel van het onderwijs? Hoe wordt er omgegaan met pesten op school? Dit element van toegankelijkheid van scholen is moeilijk te beïnvloeden of vast te leggen in wetten en regels. Het gaat om de cultuur van een school, die gezamenlijk wordt bepaald door de schoolleider, leerkrachten, ondersteunend personeel, ouders en leerlingen.

Voor sommige ouders is het een voorwaarde dat een leerling echt welkom is. Andere ouders kiezen voor een school op basis van de mogelijkheden die de school biedt en nemen de strijd om welkom te zijn op de koop toe. Met name bij de overstap van basis- naar voortgezet onderwijs merken veel ouders dat hun kind minder welkom is op een school en dat aanmelding ontmoedigd of geweigerd wordt. De school mag dit natuurlijk niet zomaar doen, maar de vraag die ouders zichzelf vervolgens stellen is: 'Ik kan wel proberen de school te dwingen mijn kind aan te nemen, maar is mijn kind hier dan wel op zijn of haar plaats?' Dit is een afweging die u alleen zelf kunt maken. Voor advies hierover en om ervaringen uit te wisselen kunt u terecht bij het Steunpunt Passend Onderwijs: www.steunpuntpassendonderwijs.nl.

Hoe welkom een leerling op school is, is niet alleen afhankelijk van leraren, schoolleiders en andere medewerkers op school. Ook leerlingen en ouders spelen hier een belangrijke rol in. Zo is het voor kinderen met een beperking soms lastig om aansluiting te vinden bij klasgenoten. Kinderen kunnen

buiten de groep vallen of worden gepest. Het is dan van belang om samen met de leerkracht actie te ondernemen. Soms zijn ouders huiverig voor het toelaten van kinderen met een beperking op school. Ze zijn bang dat het ten koste gaat van

de aandacht voor hun eigen kind. Of dat een kind met een beperking lastig of confronterend is voor hun eigen kind. Vaak spelen bij dergelijke angsten vooroordelen of een gebrek aan kennis over de beperking een rol.

2.4.1 Wat kunt u doen?

Ga het gesprek aan

Als u de indruk heeft dat uw kind niet welkom is op school, ga dan het gesprek aan. Hoe kijken de leerkrachten, de intern begeleider of zorgcoördinator en de directie er tegenaan? Herkennen ze wat u zegt of zien ze het heel anders? Probeer zo concreet mogelijk aan te geven waarom u deze indruk hebt. Er kan immers sprake zijn van een misverstand of een communicatieprobleem. Ook wanneer uw kind geweigerd wordt, kunt u in een gesprek nagaan waar de problemen werkelijk vandaan komen en of de school wel een correct beeld heeft van uw kind en zijn of haar mogelijkheden. Mogelijk overschat men de ondersteuningsbehoefte, of is er sprake van bepaalde vooroordelen.

Ga de strijd aan, of juist niet

Als uw kind niet welkom is op een school, dan kunt u op zoek gaan naar een andere school. Veel ouders kiezen daarvoor. Ook bij de invoering van de zorgplicht

is dit mogelijk. De school waar u uw kind heeft aangemeld, heeft de verantwoordelijkheid om een andere school te vinden. Maar u kunt ook zelf een nieuwe school zoeken. Dan meldt u uw kind aan op de nieuwe school en u geeft dit door aan de school van uw eerste aanmelding. Zorg er wel voor dat u tijdens deze zoektocht de eerste school van aanmelding op de hoogte houdt.

U kunt er ook voor kiezen om de strijd aan te gaan. Soms betekent dat niet meer dan een tweede gesprek aangaan om gericht te kijken naar de benodigde aanpassingen. In andere gevallen kan het betekenen dat u een formele klacht indient en/of de zaak voorlegt bij de geschillencommissie passend onderwijs of het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling).

Wat u verkiest te doen hangt af van wat u en uw kind belangrijk vinden op school, en van de mogelijkheden om uit te wijken naar een andere school. In hoofdstuk 5 vindt u meer informatie

over hulp die beschikbaar is voor ouders.

Voorkom vooroordelen

Vooroordelen bij leerkrachten, leerlingen en ouders kunnen ervoor zorgen dat uw kind zich niet (meer) thuis voelt op school. U kunt zelf een rol spelen in het voorkomen van vooroordelen door zo vroeg mogelijk informatie te delen over de stoornis of beperking van uw kind.

Sta daarom open voor vragen van andere ouders, ook als ze niet altijd prettig overkomen. Ouderverenigingen en patiëntenverenigingen hebben folders over specifieke beperkingen en stoornissen die u kunt verspreiden. Bij het Steunpunt Passend Onderwijs kunt u terecht voor meer informatie. Soms vinden kinderen het fijn om een spreekbeurt te houden over hun beperking of stoornis. Voor kinderen met een ernstige beperking kan het goed zijn om hier bij de start van het schooljaar aandacht aan te besteden op een ouderavond.

2.5 Fysieke toegankelijkheid

Voor de schoolkeuze is naast ondersteuning ook belangrijk welke drempels er letterlijk en figuurlijk in de toegankelijkheid van de school zijn. Met name in oudere schoolgebouwen is vaak niet nagedacht over de manier waarop een leerling die slecht ter been is of een rolstoel gebruikt zich op school kan verplaatsen. In nieuwere gebouwen zijn vaak betere voorzieningen, maar ook bij deze scholen is een toegankelijk gebouw geen vanzelfsprekendheid.

In het primair onderwijs is de fysieke toegankelijkheid een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de school en de gemeente. De school is verantwoordelijk voor de binnenkant van het gebouw en de gemeente voor de buitenkant en een eventuele lift. Er zijn hierover regelmatig conflicten tussen scholen en gemeenten, waarvan leerlingen soms de dupe zijn.

In het voortgezet onderwijs zijn scholen zelf verantwoordelijk voor zowel de binnen- als de buitenkant van het gebouw.

2.5.1 Wat kunt u doen?

Verzamel informatie

Zorg dat u goed op de hoogte bent van de fysieke mogelijkheden van uw kind en de fysieke toegankelijkheid van de school. Heeft uw kind een mogelijk progressieve ziekte of beperking, kijk dan ook een periode vooruit. Nu kan uw kind bijvoorbeeld kleine drempels over stappen, maar kan dat ook nog als het loopvermogen achteruitgaat? Bespreek de mogelijkheden en onmogelijkheden met de (toekomstige) school en vraag de school om aan te geven wat ze bereid zijn eventueel aan te passen indien noodzakelijk.

Als u heel graag uw kind naar een bepaalde school wilt laten gaan, is het aan te raden om hier zo vroeg mogelijk met de school

over in gesprek te gaan. Dat geeft hen de tijd om bepaalde aanpassingen te realiseren, bijvoorbeeld bij een toch al geplande renovatie. Wanneer een school huiverig is voor structurele aanpassingen 'voor één enkel kind' dan kunt u zeggen dat een toegankelijk gebouw voor veel meer mensen prettig is. Bijvoorbeeld voor de grootouders die naar de schoolmusical willen komen, voor de leraar die z'n been heeft gebroken bij de skivakantie of voor ouders met kindwagens.

Wees creatief

Er zijn vaak creatieve oplossingen te bedenken voor slecht toegankelijke situaties. Voor ieder kind zijn er andere mogelijkheden om obstakels weg te werken of te vermijden. Vraag bijvoorbeeld advies aan deskundigen, zoals de fysiotherapeut van uw kind.

Bespreek met uw kind wat voor hem of haar acceptabele aanpassingen zijn. De ene leerling wil heel graag meedoen aan de gymles en vindt het niet erg als iemand hem over de drempel van het gymlokaal moet dragen. Voor een andere leerling is dat geen optie. Zoek contact met andere ouders en kijk wat voor hun kind goede oplossingen zijn. Bespreek eventueel in de klas met de andere leerlingen welke mogelijkheden zij zien.

Kijk met een mentor van het voortgezet onderwijs naar de mogelijkheden voor een aangepast lesrooster. Een ideale situatie is niet altijd mogelijk, maar wél een situatie die recht doet aan de ondersteuningsvraag en aan de mogelijkheden van een leerling zelf.

3

School gevonden, en dan?

3.1 Aanmelden ▶ blz. 20

**3.2 Informatie verzamelen over de ondersteuningsbehoefte
van uw kind** ▶ blz. 20

3.2.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 20

3.3 Ondersteuningsaanbod ▶ blz. 21

3.3.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 22

3.4 Naar een speciale school ▶ blz. 22

Het ging niet vanzelf, een goede school vinden voor mijn dochter. Ze heeft cerebrale parese en daardoor is ze licht spastisch. Ze loopt moeilijk en ze praat ook niet zo makkelijk als andere kinderen van haar leeftijd. Ik vond het daarom belangrijk een school te vinden die creatief met me mee wilde denken. Via de oudervereniging hoor ik van andere ouders namelijk vaak dat de eerste paar jaar op school erg belangrijk zijn. Ik wil graag dat ze een goede start kan maken op een school waar ze welkom is.

De school waar ik op uitgekomen ben, heeft eigenlijk niet zo'n uitgebreid ondersteuningsprofiel. Maar in de gesprekken bij ons bezoek op de school bleek dat ze vooral erg flexibel zijn. Het is een kleine school en het is niet te ver van ons huis.

De toekomstige juf dacht direct met me mee over bijvoorbeeld de plek in de klas en dat voelde gewoon goed.

Ik heb mijn dochter nu aangemeld en daarbij extra informatie gegeven van het kinderdagverblijf en haar arts. De school kijkt nu wat ze denken dat het kind nodig heeft, en hoe ze dat gaan regelen. Ik vind het wel spannend. Het is de eerste leerling met een beperking op deze school, dus ze zullen wel ondersteuning van het samenwerkingsverband nodig hebben om alles te regelen. Hoe dan ook, ik heb er vertrouwen in. Dit is de school voor mijn kleine meid.

Als u een school heeft gevonden die bij uw kind past, doorloopt u vervolgens verschillende stappen. Die stappen worden in dit hoofdstuk beschreven. De nadruk ligt hierbij op de manier waarop passend onderwijs op reguliere scholen wordt vormgegeven. Aan het eind van het hoofdstuk kijken we specifiek naar de werkwijze op speciale scholen.

3.1 Aanmelden

Als u een keuze heeft gemaakt voor een school dan kunt u uw kind aanmelden. U meldt uw kind schriftelijk aan bij de school van uw eerste voorkeur, zo mogelijk ten minste 10 weken voor de start van het schooljaar. U geeft daarbij aan of uw kind (naar verwachting) extra ondersteuning nodig zal hebben. Het is mogelijk om uw kind bij meerdere scholen tegelijk aan te melden. Als u dat doet, dan moet u bij de aanmeldingen aangeven op welke andere scholen u uw kind hebt aangemeld. Het handigste is dan dat u ook aangeeft welke school uw voorkeur heeft. Dat is dan de school die de wettelijke zorgplicht heeft om te zorgen dat uw kind op een goede plek terecht komt.

Het maakt overigens niet uit onder welk samenwerkingsverband de school valt: u kunt uw kind ook aanmelden op een school die onder een ander samenwerkingsverband valt dan die in uw regio.

3.2 Informatie verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van uw kind

Als een leerling met extra ondersteuningsbehoefte op een school wordt aangemeld dan zal de school informatie verzamelen over welke ondersteuning de leerling nodig heeft. Dit gebeurt ook als de leerling al op school zit, en de extra ondersteuningsbehoefte pas later duidelijk wordt. Van u wordt verwacht dat u de informatie die u heeft deelt met de school. Een leerlingdossier is bijvoorbeeld een belangrijke bron van informatie.

Soms is aanvullend onderzoek door een psycholoog of een orthopedagoog nodig. U moet daar toestemming voor geven. Ook voor het opvragen van informatie over uw kind bij andere instanties heeft de school uw toestemming nodig.

3.2.1 Wat kunt u doen?

Stel vragen

Als u uw kind aanmeldt op een school en u geeft aan dat uw kind een bepaalde ondersteuningsvraag heeft, dan vraagt de school meestal om extra informatie, bijvoorbeeld over dossiers en contactgegevens van behandelaars. Misschien wilt u eerst meer inzicht hebben in de manier waarop de school infor-

matie verzamelt, en niet blindelings alle informatie over uw kind overdragen. Of u wilt uw kind niet onnodig blootstellen aan extra onderzoeken. Tegelijkertijd is het natuurlijk wel de bedoeling dat de school een goede afweging kan maken, zodat er een echt passende onderwijsplek met passende ondersteuning beschikbaar komt. Het belangrijkste wat u in deze fase kunt doen is vragen stellen aan de school. Welke

informatie heeft de school nodig, welke onderzoeken gaan ze doen, hoe wordt u erover geïnformeerd, etc. Het is aan te raden om te zorgen dat deze zaken op papier worden vastgelegd. Heeft u hier meer vragen over, dan kunt u contact opnemen met het Steunpunt Passend Onderwijs.

3.3 Ondersteuningsaanbod

In de oude systematiek vroegen ouders zelf een indicatie aan voor een rugzakje of voor toelating tot speciaal onderwijs. Die vorm van indicatiestelling komt met de invoering van passend onderwijs te vervallen. Samenwerkingsverbanden mogen zelf bepalen welk ondersteuningsaanbod voor een leerling het beste is. Om te bepalen of een leerling in het speciaal onderwijs het meest op zijn plaats is, moeten deskundigen worden geraadpleegd. Dit is in de wet geregeld. Het Steunpunt Passend Onderwijs adviseert om ook bij het bepalen van een extra ondersteuningsaanbod of bij het plaatsen op een andere school onafhankelijke deskundigen te betrekken. Het zou de verantwoordelijkheid van een samenwerkingsverband moeten zijn om dit te organiseren en te faciliteren.

Het ondersteuningsaanbod voor een leerling die is aangemeld op een reguliere school kent verschillende varianten:

- ▶ de leerling wordt op de school van aanmelding geplaatst met ondersteuning die de school zelf biedt;
- ▶ de leerling wordt op de school van aanmelding geplaatst met ondersteuning die een andere school of instelling levert;
- ▶ de leerling wordt op een andere reguliere school geplaatst die de gevraagde ondersteuning zelf kan bieden;
- ▶ de leerling wordt op een speciale school geplaatst.

De nieuwe Wet passend onderwijs en de nieuwe zorgplicht betekenen dus niet dat scholen verplicht zijn ieder kind een plek te geven binnen de eigen school. Als een school aangeeft dat het echt niet kan zorgen voor passend onderwijs, dan moet er een andere school worden gezocht. Pas als er een andere school is gevonden die de leerling wil toelaten, kan

een leerling worden geweigerd. Hierbij zijn wel een paar zaken van belang. Een school mag uw kind niet zomaar weigeren. De school moet aan kunnen tonen dat zij eerst zorgvuldig onderzocht heeft wat uw kind nodig heeft, en echt geprobeerd heeft om de (redelijke) aanpassingen te realiseren.

Een school kan dus niet zomaar zeggen dat een kind met een bepaalde beperking niet welkom is op school omdat het niet in het ondersteuningsprofiel past. Er moet altijd gekeken worden naar de individuele situatie. Hiermee wordt voorkomen dat er op basis van bijvoorbeeld stereotiepe denkbelden over bepaalde beperkingen kinderen geweigerd worden. Ook is het van belang te weten dat de school waar uw kind is aangemeld er verantwoordelijk voor is om een passende plek te regelen. Dus als uw kind geweigerd of verwijderd wordt op een school, dan moet die school ervoor zorgen dat er ergens anders binnen het samenwerkingsverband een passende plek is. De school moet dit in overleg met u doen. Voor het voortgezet onderwijs geldt overigens dat een leerling geweigerd kan worden als de verwachting is dat de leerling niet het onderwijsniveau op die school kan halen, ook als dat door de beperking komt. Maar: ook hierbij telt dat de school niet af kan gaan op algemene ideeën maar naar het individuele kind moet kijken.

Als de leerling niet wordt geplaatst op de school van aanmelding moet de school hierover met u in gesprek gaan. Wat vindt u belangrijk in een school? Heeft u een voorkeur voor een andere school? Een school kan niet zomaar uw kind op een andere school plaatsen.

Als u het niet eens bent met het ondersteuningsaanbod of de plaatsing op een andere school dan kunt u verschillende acties ondernemen: aanklaarten bij de school, een onderwijsconsulent om ondersteuning vragen, bezwaar maken bij het schoolbestuur of het geschil voorleggen aan de landelijke geschillencommissie passend onderwijs. Hierover leest u meer in hoofdstuk 5. U kunt er ook zelf voor kiezen om uw kind alsnog ergens anders aan te melden.

3.3.1 Wat kunt u doen?

Geef aan wat u belangrijk vindt

Het is in deze fase belangrijk dat de school weet wat u als ouder belangrijk vindt. Vindt u het belangrijk dat uw kind op school zit

met vriendjes uit de buurt of vindt u het belangrijker dat er specialistische ondersteuning aanwezig is? Het zijn lastige keuzes, maar waarschijnlijk heeft u er wel een idee over. Om te voorkomen dat de school zelf al aan de slag gaat

met het bepalen van wat het beste aanbod voor uw kind is, is het belangrijk om dit soort zaken met de school te delen. Op die manier kan de school er rekening mee houden.

3.4 Naar een speciale school

Net als reguliere scholen zijn ook speciale scholen aangesloten bij de samenwerkingsverbanden. Dit geldt niet voor de speciale scholen voor onderwijs aan kinderen met een zintuiglijke beperking. Deze cluster 1- en 2-scholen vallen niet onder het samenwerkingsverband, maar zijn landelijk georganiseerd.

Aanmelden

U kunt uw kind direct aanmelden bij een speciale school. Ook kan de huidige school uw kind doorverwijzen. Vervolgens kijkt de speciale school in overleg met u en het samenwerkingsverband of uw kind inderdaad het beste op zijn plek is op die school. De regels hiervoor verschillen per samenwerkingsverband, maar de procedure is wel hetzelfde. Bij directe aanmelding op (v)so heeft de school zorgplicht en zal door de commissie worden onderzocht welke extra ondersteuning nodig is. Als de (v)so school deze niet kan bieden, of denkt dat een andere school een beter passend aanbod kan doen, dan moet de school in overleg met ouders een passend aanbod doen op een andere school. In het ene samenwerkingsverband zullen meer kinderen naar speciaal onderwijs gaan, dan in het andere. Als uw kind naar een speciale school gaat, dan wordt dat betaald uit het budget van het samenwerkingsverband. Als er meer kinderen naar speciaal onderwijs gaan, blijft er uiteindelijk minder geld over voor ondersteuning op reguliere scholen.

Wet kwaliteit (voortgezet) speciaal onderwijs

Naast de Wet passend onderwijs is de Wet kwaliteit (voortgezet) speciaal onderwijs aangenomen. Deze wet moet de kwaliteit van het speciaal onderwijs verbeteren zodat er betere resultaten worden geboekt op speciale scholen. In de wet staan drie verschillende routes of doelen voor leerlingen. In het ontwikkelingsperspectief (OPP) wordt voor iedere leerling gekeken welke route of welk doel het beste past. De eerste route is erop gericht om terug te gaan naar regulier onderwijs of naar een vervolgopleiding. De tweede route is er direct op gericht om een baan te vinden. De derde route is een voorbereiding op dagbesteding en een zo groot mogelijke zelfstandigheid van de leerling.

Landelijke systematiek: cluster 1 en 2

Onderwijs voor kinderen met een indicatie voor cluster 1 en 2 vallen onder een landelijke regeling. Het gaat hierbij om leerlingen met een visuele beperking (cluster 1), een auditieve en/of communicatieve beperking (cluster 2). De middelen voor de speciale scholen voor deze clusters en de ambulante begeleiding worden niet ondergebracht bij de samenwerkingsverbanden. In verband met de schaalgrootte en de specialistische ondersteuning is sprake van een landelijke regeling en financiering. De scholen voor onderwijs cluster 2 gaan, evenals die voor cluster 1, op in een klein aantal instellingen. Deze instellingen verzorgen indicatiestelling, onderwijs op de clusterscholen, begeleiding van ouders en ambulante begeleiding op reguliere scholen.

4

Hoe gaat het op school?

4.1 Betrokken en deskundige leerkrachten ▶ blz. 26

4.1.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 27

4.2 Ontwikkelingsperspectief ▶ blz. 28

4.2.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 29

Mijn dochter kwam thuis van school met een aantekening op haar rapport. 'Is vaak afgeleid en toont soms weinig enthousiasme of aandacht voor wat er in de klas gebeurt.' Bij het volgende gesprek op school praatte ik met haar juf. De juf vertelde dat ze steeds vaker uit het raam staarde en op haar stoel zat te wiebelen, vooral tegen het einde van de dag. Voor mij was het direct herkenbaar: de eerste signalen van een beginnende hypo. Sinds een half jaar weten we dat ze diabetes heeft. Daar hebben we natuurlijk ook de school over ingelicht. Als ze thuis komt, krijgt ze altijd iets lekkers. Daarom merkte ik niet dat ze blijkbaar aan het eind van de schooldag niet goed zat met haar insuline. De juf wist wel van de diabetes, maar herkende niet dat ook dit soort gedrag erbij hoorde.

Het was een goed gesprek en we maakten afspraken

over hoe we konden voorkomen dat ze te laag kwam te zitten met haar insuline. Ook maakte ik voor de juf en voor inval-leerkrachten een overzichtje van de kenmerken van een hypo. Op het volgende rapport stond 'Doet goed mee in de klas.' Slechts zes woordjes, maar ze betekenden een enorm verschil voor mijn dochter op school!

Boven alles betekent passend onderwijs dat de kwaliteit van het onderwijs goed is. Kinderen moeten, ongeacht hun stoornis of beperking, kunnen rekenen op onderwijs van goede kwaliteit dat 'op maat is' en past bij hun mogelijkheden. Ze moeten kunnen rekenen op goede deskundige leerkrachten en een uitdagende leeromgeving.

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de kant van de leraren en naar de manier waarop in het onderwijs doelen worden gesteld door middel van een ontwikkelingsperspectief. Beide zijn van belang voor de kwaliteit van onderwijs voor uw kind en leveren een bijdrage aan het dichten van de kloof in informatie en verwachtingen.

4.1 Betrokken en deskundige leerkrachten

Van cruciaal belang voor de kwaliteit van het onderwijs is de deskundigheid en de betrokkenheid van leerkrachten. Als ouders en leerlingen met een

beperking of stoornis wordt gevraagd wat ze belangrijk vinden noemen ze vaak dat ze graag willen dat leraren:

- ▶ leerlingen en ouders serieus nemen en bereid zijn te luisteren;
- ▶ niet te snel conclusies trekken;
- ▶ creatief zoeken naar oplossingen;
- ▶ kennis hebben van het effect van een beperking of stoornis.

Tegelijkertijd hebben ook leerkrachten een wensenlijstje wanneer het gaat over ouders. Leerkrachten geven vaak aan dat de verwachtingen van ouders te hoog zijn, dat ze soms niet erkennen dat bepaalde dingen echt niet mogelijk zijn. Andere ouders zijn volgens de leerkrachten juist te weinig betrokken, en willen niet meewerken wanneer ondersteuning nodig is, of als er bijvoorbeeld thuis extra geoefend moet worden.

4.1.1 Wat kunt u doen?

Ouders kunnen een belangrijke rol spelen bij het versterken van de deskundigheid en betrokkenheid van leerkrachten. Hieronder staan de belangrijkste tips:

Communiceer ook met de leerkracht als het goed gaat

Zeker bij kinderen met een beperking hebben ouders en leerkrachten nog wel eens de neiging om alleen de problemen te bespreken. Er is pas contact wanneer het moeilijk gaat of er problemen zijn. Zorg dat u ook goed en regelmatig contact hebt wanneer er niks aan de hand is. Dat maakt voor beiden de drempel lager om, als er signalen zijn dat het toch ingewikkeld wordt, deze te bespreken.

Zorg dat afspraken en verwachtingen duidelijk zijn

Vaak gaan er dingen mis in de klas omdat er een verschil in verwachtingen is tussen ouders en leerkracht. Wat er dan vaak wordt gezegd is: 'Dat hadden we toch afgesproken?'.
Zorg daarom dat afspraken voor iedereen duidelijk zijn. Door vanaf het begin - liefst al bij aanmelding - duidelijk te maken wat de wederzijdse verwachtingen zijn, kunnen veel

problemen voorkomen worden. Ook krijgt u op die manier een goed beeld of deze school geschikt is voor uw kind. Zet belangrijke afspraken op papier.

Verplaats u in de leerkracht

Leerkrachten hebben te maken met een klas vol kinderen, al hun ouders, hun collega's, een schoolleider en een bestuur. Ook een leraar die zich graag inzet voor een kind, heeft daar niet altijd de ruimte voor. Soms kan het nuttig zijn voor ouders om te proberen even afstand te nemen van hun eigen positie en te kijken naar de positie van de leerkracht of een andere ouder. Wat is voor hen belangrijk en waar lopen zij tegenaan? Met die kennis is het makkelijker om het gesprek aan te gaan over wat er gezamenlijk gedaan kan worden.

Deel kennis

Ouders hebben vaak veel kennis over de stoornis of beperking van hun kind en wat dit betekent voor de manier waarop het kind functioneert. Deel deze kennis met de school. Sta tegelijkertijd ook open voor de inzichten van de leerkracht. Kinderen met bijvoorbeeld een ontwikkelingsstoornis kunnen zich soms op school heel anders gedragen dan thuis.

Praat mee over scholing van leerkrachten

Ouders en leerlingen zien in de praktijk welke na- of bijscholing nodig is om te zorgen dat passend onderwijs voor alle leerlingen dichterbij komt. Spreek hierover met andere ouders en de medezeggenschapsraad. Daarbij gaat het niet over het beoordelen van individuele leraren, maar om het kijken wat er in de school nodig is.

Ik wist niet dat een simpel apparaat zo'n verschil kon maken! Sinds mijn dochter een Daisyspeler heeft, zijn haar cijfers omhoog gegaan en gaat ze weer met plezier naar school. Op de basisschool was al wel duidelijk dat ze niet goed kon lezen, maar we hadden nooit aan dyslexie gedacht. Ook haar juffen en meesters zijn er nooit over begonnen. Ze ging steeds met de hakken over de sloot over, en worstelde met lezen en taal. Op de middelbare school herkende haar mentor al in de eerste weken haar dyslexie. Met onze toestemming is ze getest. Ze had recht op extra tijd bij toetsen en ze kon een cursus volgen over hoe ze goed om kon gaan met de dyslexie. In die cursus werd ook de Daisyspeler geïntroduceerd, en die heeft een enorm verschil gemaakt. Het gaat nu heel goed en mijn dochter heeft zelf aangegeven dat ze liever

geen extra tijd wil voor de toetsen. Dat vindt ze niet prettig tegenover haar klasgenoten. Over een paar maanden gaan we weer rond de tafel zitten met de mentor om te kijken hoe het gaat. Ik probeer er maar niet aan te denken hoe veel makkelijker het voor haar was geweest op de basisschool als we eerder hadden geweten dat zij dyslexie had.

4.2 Ontwikkelingsperspectief

In het oude systeem kregen leerlingen met een rugzakje of in het speciaal onderwijs een handelingsplan. Dat wordt in het passend onderwijs vervangen door het ontwikkelingsperspectief (OPP). Leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs en speciaal basisonderwijs en leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte in het reguliere onderwijs krijgen ermee te maken. Binnen zes weken na plaatsing van een kind op school wordt dit ontwikkelingsperspectief vastgesteld.

Niet alleen de naam is anders, er zijn ook een paar verschillen tussen het oude handelingsplan en het nieuwe ontwikkelingsperspectief. Het ontwikkelingsperspectief bestaat uit twee onderdelen. Het ene deel richt zich op de ontwikkelingsmogelijkheden van een leerling op de lange termijn. Er wordt gekeken naar de doelen aan het einde van de schoolloopbaan. De school overlegt over deze doelen met u. Dit wordt ook wel 'op overeenstemming gericht overleg' genoemd.

Het andere deel van het ontwikkelingsperspectief gaat over de ondersteuning die wordt ingezet en de acties die worden gedaan om de doelen te bereiken. Dit is het 'handelingsgerichte deel' van het ontwikkelingsperspectief. Wat betreft dit deel dienen u en de school het met elkaar eens te worden. Bent u het er niet mee eens, dan moet er opnieuw gekeken worden naar de invulling.

De voortgang wordt geregistreerd en ieder jaar evalueert de school met u het ontwikkelingsperspectief.

Foto: Jodi Fotografie

4.2.1 Wat kunt u doen?

Wees vanaf het begin betrokken

Zorg dat u vanaf het begin betrokken bent bij het maken van het ontwikkelingsperspectief.

Hoe ziet de school uw kind?

Hoe schat de school de ontwikkelingsmogelijkheden van uw kind in? Bent u het eens met de inschatting van de school?

Heeft u zelf relevante informatie of onderzoeken voor het ontwikkelingsperspectief?

Wacht niet af tot de school met een kant-en-klaar document komt, maar denk juist vanaf het begin mee. Vraag ook aan de school op welke manier ze jaarlijks nagaan of het ontwikkelingsperspectief nog past bij de vorderingen van uw kind en of ze het indien nodig aanpassen.

Verzamel informatie

Probeer zoveel mogelijk informatie te verzamelen over de manier waarop uw kind het beste leert. Zeker bij het wisselen van school is dat soort informatie bijzonder waardevol. Bespreek uw vragen en dilemma's met de leerkracht, de mentor of bijvoorbeeld de remedial teacher. Kijk daarbij niet alleen naar wanneer het misging, maar vooral ook naar de goede momenten.

In welke periodes liep het juist goed? En hoe kunt u er samen met de school voor zorgen dat die goede periodes vaker voorkomen en langer duren?

Vraag advies

Schroom niet om advies te vragen over het ontwikkelingsperspectief. Dat kan bij deskundigen die bij uw kind betrokken zijn, maar ook bij andere mensen. Bijvoorbeeld een leerkracht of begeleider die eerder met uw kind heeft gewerkt. Hoe schat hij of zij de mogelijkheden van uw kind in? Het Steunpunt Passend Onderwijs kan u adviseren over het voeren van het gesprek met uw school over het ontwikkelingsperspectief.

Verzet u tegen vooroordelen

Er bestaan veel vooroordelen over kinderen en jongeren met een beperking of stoornis. Die kunnen voortkomen uit een gebrek aan kennis, stereotiepe beelden uit de media of eerdere ervaringen. Geen kind met ADHD is hetzelfde. Het ene kind met het syndroom van Down is niet hetzelfde als het andere kind. Wanneer u merkt dat vooroordelen een rol spelen op school, bespreek dit dan. Stimuleer dat er naar uw kind

wordt gekeken en niet naar een algemeen beeld van alle kinderen met beperking X of stoornis Y. Is er werkelijk sprake van ongelijke behandeling of discriminatie, dan kunt u een klacht indienen bij het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling). Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 5.

Wees kritisch over uw eigen verwachtingen

Soms verwachten ouders te veel van het niveau en de mogelijkheden van hun kind. Kinderen zijn op school vaak anders dan thuis. Het kan zijn dat uw verwachtingen in de schoolpraktijk niet waar te maken zijn. Als zowel onafhankelijke deskundigen als de school zeggen dat iets niet kan, dan is dat in ieder geval aanleiding om ook kritisch te kijken naar uw eigen verwachtingen. Dat wil niet zeggen dat u het advies klakkeloos over hoeft te nemen, maar wel dat zij dingen zien die u blijkbaar niet ziet. Ga hierover in gesprek, vraag eventueel een second opinion en maak uiteindelijk uw eigen keuze.

5

Als het niet goed gaat op school

5.1 In gesprek met de school ▶ blz. 32

5.2 Advies en bemiddeling ▶ blz. 32

5.3 Onderwijsconsulenten ▶ blz. 32

5.4 Een klacht of geschil? ▶ blz. 32

5.4.1 Klachtencommissie ▶ blz. 32

5.4.2 Geschillenregeling ▶ blz. 33

5.4.3 Naar de rechter ▶ blz. 33

5.4.4 Wat kunt u doen? ▶ blz. 33

5.5 Wet Gelijke Behandeling ▶ blz. 34

5.5.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 35

Steeds weer word ik van het kastje naar de muur gestuurd. De mentor verwijst me naar de zorgcoördinator, de zorgcoördinator naar de rector en die zegt weer dat ik met de leerkrachten moet praten. Mijn zoon heeft een autismespectrumstoornis en is slechtziend. Dat betekent dat hij op school een aantal aanpassingen nodig heeft. Sinds het nieuwe schooljaar heeft hij erg veel nieuwe leerkrachten en iedere keer klopt er weer iets niet. Een leraar Duits die het niet nodig vindt om het proefwerk vergroot voor hem te kopiëren, roosterwijzigingen die op het laatste moment komen en hem veel onrust opleveren, een leraar die hem steeds negeert in de klas.

Dit is niet hoe we het hadden afgesproken en ik word er langzaam moedeloos van.

Het is steeds moeilijker om mijn zoon te motiveren om naar school te gaan op deze manier, terwijl het zo belangrijk is. Het gaat vaak om simpele praktische dingen die voor hem geregeld moeten worden, maar op deze manier gaat het niet goed.

Als het niet goed gaat op school, zijn er verschillende mogelijkheden om hier iets aan te doen. Het kan zijn dat u zelf vindt dat het niet goed gaat of dat iemand van de school aangeeft dat het niet goed loopt. In beide gevallen is het eerste wat u doet met de school in gesprek gaan. Komt u er samen niet uit, dan kunt u advies of bemiddeling vragen van het samenwerkingsverband. Ook kunt u een onderwijsconsulent vragen om te ondersteunen. Als u er nog steeds niet uitkomt, kunt u tot slot ook een klacht indienen of een 'geschil' aangaan. In dit hoofdstuk wordt ook ingegaan op de Wet gelijke behandeling.

5.1 In gesprek met de school

Als er iets niet goed gaat op school of u bent het bijvoorbeeld niet eens met de aanpak op school, is het belangrijk om daar zo snel mogelijk met de school over te praten. Laat het niet onnodig doorsudderen.

Spreek eerst met degene die er het meest bij betrokken is. Gaat het bijvoorbeeld om gedrag in de klas, spreek dan met de leerkracht. Gaat het over het ondersteuningsprogramma, dan is de zorgcoördinator eerder de aangewezen persoon. Zorg dat in het gesprek duidelijk wordt hoe u erover denkt, en hoe de betrokkenen vanuit school erover denken. Veel problemen tussen ouders en school komen voort uit misverstanden en slechte communicatie. Leg afspraken op papier vast, bijvoorbeeld in een gespreksverslag.

5.2 Advies en bemiddeling

Komt u er met de school niet uit, dan is het slim om advies te vragen. Dat kan bijvoorbeeld bij het samenwerkingsverband. De manier waarop ouders ondersteund worden kan per samenwerkingsverband verschillen. Het samenwerkingsverband is verplicht hier informatie over op te nemen in het ondersteuningsplan. Waarschijnlijk kunt u bij het samenwerkingsverband terecht voor advies over

uw situatie. Of mogelijk kan iemand van het samenwerkingsverband bemiddelen of een onafhankelijke deskundige inzetten, zoals iemand van een MEE-organisatie. U kunt ook altijd contact opnemen met het Steunpunt Passend Onderwijs.

5.3 Onderwijsconsulent

Onderwijsconsulenten kunnen ouders en scholen helpen als er problemen zijn met leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Als er een plaatsingsprobleem is of als u het niet eens bent over de extra ondersteuning die de school aan uw kind biedt, dan kunt u aan een onderwijsconsulent vragen om te helpen. Dit kan ook als uw kind langer dan 4 weken thuiszit zonder uitzicht op plaatsing op een school. Een onderwijsconsulent geeft gratis onafhankelijk advies over de situatie. Onderwijsconsulenten worden ingezet vanuit de landelijke Stichting Ondersteuning Scholen en Ouders (SOSO). Meer informatie vindt u op www.onderwijsconsulenten.nl

5.4 Een klacht of een geschil?

5.4.1 Klachtencommissie

Als u een klacht heeft over de manier waarop de school te werk gaat, dan kunt u een klacht indienen bij de klachtencommissie van de school. Iedere school heeft een eigen klachtencommissie of is aangesloten bij een regionale of landelijke klachtencommissie. De commissie moet uw klacht altijd vertrouwelijk behandelen. Als de commissie het na onderzoek eens is met uw klacht, dan volgt rapportage en advies naar het schoolbestuur. Het schoolbestuur kan op basis van het advies maatregelen nemen. Het advies van de klachtencommissie is niet bindend. Het schoolbestuur is verplicht om over klachten die gegrond verklaard zijn te rapporteren aan de medezeggenschapsraad van uw school, en deze informatie op te nemen in het jaarverslag.

5.4.2 Geschillenregeling

Er is een (tijdelijke) landelijke geschillencommissie ingesteld die zich bezig houdt met geschillen op het terrein van passend onderwijs tussen ouders en school. Deze is vanaf 1 augustus 2013 van start gegaan voor geschillen in het (voortgezet) speciaal onderwijs over het ontwikkelingsperspectief. Vanaf 1 augustus 2014 zal deze commissie oordelen in een geschil tussen ouders en het bevoegd gezag van scholen voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs over:

- ▶ de (weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning behoeven;
- ▶ de verwijdering van leerlingen;
- ▶ het ontwikkelingsperspectief.

De geschillencommissie doet uitspraken over toelating in het kader van passend onderwijs. Dat is niet aan de orde indien het besluit over toelating te maken heeft met plaatsgebrek of niet voldoet aan de voorwaarden die het bevoegd gezag of de wet stelt voor inschrijving. Meer informatie vindt u op www.onderwijsgeschillen.nl en op <http://www.geschillenpassendonderwijs.nl/>

5.4.3 Naar de rechter

De uitspraken van een klachtencommissie, een geschillencommissie of van het College voor de Rechten van de Mens worden meestal wel opgevolgd door school en ouders, maar zijn niet bindend. Pas wanneer een rechter uitspraak heeft gedaan over uw meningsverschil met de school, is de school verplicht om die uitspraak ook op te volgen.

5.4.4 Wat kunt u doen?

Blijf in gesprek met de school

Zolang uw kind op een school zit, is het aan te raden om in gesprek te blijven met school. Ook als er een conflict speelt. Probeer respectvol te blijven, ook als de emoties hoog oplopen. Zo voorkomt u dat er stappen gezet worden die moeilijk terug te draaien zijn, bijvoorbeeld dat uw kind met ruzie van school wordt verwijderd.

Wees concreet: wat wilt u dat er beter gaat?

Als u uiteindelijk zo'n groot conflict met een school heeft dat bijvoorbeeld de klachtencommissie eraan te pas moet komen, is het vaak lastig om weer terug te gaan

naar een normale situatie. Probeer daarom om steeds concreet in gedachten te houden wat u wilt dat er verandert. Op die manier geeft u de school ook de kans om dingen beter te doen. Denk bij uzelf: 'wat kan de leerkracht, begeleider of directeur doen om te zorgen dat het weer goed gaat met mijn kind op school?', in plaats van: 'wat doet de school verkeerd?'

Ken uw rechten

Zorg dat u goed weet welke rechten u als ouder heeft en ook welke verplichtingen de school heeft. U staat dan sterker in uw schoenen en u heeft meer mogelijkheden om de belangen van uw kind te behartigen. Als u vragen heeft over uw rechten dan kunt u

daarvoor onder andere terecht bij het Steunpunt Passend Onderwijs.

Meld uw situatie aan de Onderwijsinspectie

De Inspectie van het Onderwijs is er niet voor individuele klachten van ouders. Het kan echter wel verstandig zijn om knelpunten die u tegenkomt door te geven aan de Inspectie. Deze knelpunten over scholen of samenwerkingsverbanden worden geregistreerd en wanneer er meerdere signalen zijn, kan dat voor de Inspectie aanleiding zijn om actie te ondernemen. Het is echter geen oplossing voor een individuele situatie, en u krijgt geen informatie over wat er met uw melding is gedaan.

5.5 Wet gelijke behandeling

De Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) is ook van toepassing op primair en voortgezet onderwijs en beroeps-onderwijs. Dit betekent dat ongelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte ver-boden is.

Het verbod geldt voor:
de toegang tot het onderwijs
het aanbieden van het onderwijs
het afnemen van toetsen
het afsluiten van onderwijs

Bovendien bepaalt de wet dat als (een ouder van) een leerling met een beperking om een doeltreffende aanpassing vraagt, de school verplicht is om deze

te maken. Alleen als dit onevenredig belastend is, kan de school dit weigeren. Bij een doeltreffende aanpassing kan gedacht worden aan:

- ▶ aangepast lesmateriaal
- ▶ aangepast lesrooster
- ▶ extra tijd voor examens

Een leerling met een beperking heeft niet altijd het recht op toelating op de school van zijn of haar keuze. Het schoolbestuur moet onderzoeken of de leerling aan de lessen deel kan nemen. De school kan de geschiktheid van de leerling beoordelen aan de hand van de eisen die noodzakelijk zijn voor het volgen van het onderwijs.

(info uit folder CGB, nu College voor de Rechten van de Mens)

De wet geeft geen eenduidige definitie van een chronische ziekte of een handicap is. In de werkwijze van het College voor de Rechten van de Mens, die situaties op verzoek toetst aan de Wgbh/cz, is duidelijk dat deze begrippen een brede invulling kennen. Hoewel bijvoorbeeld ouders van een kind met dyslexie dit niet snel zullen zien als een 'handicap' kunnen ook zij namens hun kind een beroep doen op de wet.

Een belangrijk kenmerk van de wet is dat scholen verplicht zijn om de redelijke aanpassingen te realiseren die nodig zijn voor een leerling om goed onderwijs te kunnen volgen. De school kan een aanpassing alleen weigeren als die aanpassing een 'onevenredige belasting' voor de school oplevert. De enige manier om dat te bepalen is op individuele basis. Een school kan niet op basis van het ondersteuningsprofiel zeggen dat ze bepaalde ondersteuning niet leveren en daarom een leerling geen plek kunnen geven. De school moet altijd kijken naar de individuele behoefte. Pas als de aanpassing aantoonbaar te zwaar of te ingewikkeld is, kan de school een leerling weigeren.

Foto: Jodi Fotografie

5.5.1 Wat kunt u doen?

Bekendheid geven aan de Wgbh/cz

Vaak zijn scholen onvoldoende op de hoogte van de Wgbh/cz. Ze kennen de wet niet of weten niet wat de wet betekent voor passend onderwijs. Als ouder kunt u de school wijzen op deze wet en vragen hoe ze hier in de praktijk invulling aan geeft. De website www.mensenrechten.nl bevat veel informatie over de wet. Ook zijn op deze website diverse publicaties beschikbaar.

Contact met het College voor de Rechten van de Mens

Ouders die denken dat hun kind niet hetzelfde wordt behandeld als andere kinderen op school kunnen contact opnemen met het College voor de Rechten van de Mens. Het College kan een eerste advies geven of bemiddelen. Ook kunnen ouders om een oordeel vragen van het College. Hiervoor is geen advocaat nodig en er zijn geen kosten aan verbonden. Als het nodig is kan het College voor de Rechten van de Mens een

spoedprocedure volgen. Dit oordeel is echter niet bindend. Dat betekent dat de school niet verplicht is om het oordeel op te volgen. In de meeste gevallen zal de school dit echter wel doen. Overigens kan de school ook zelf advies vragen aan het College, of kunt u gezamenlijk een kwestie voorleggen.

6

Meepraten

6.1 Meepraten op school ▶ blz. 39

6.1.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 39

6.2 Meepraten in het samenwerkingsverband ▶ blz.40

6.2.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 40

6.3 Meepraten op andere manieren ▶ blz. 41

6.3.1 Wat kunt u doen? ▶ blz. 41

Mijn dochter zit nu 4 jaar op de basisschool. In de laatste 3 jaren ben ik nauw betrokken geweest bij de school. Mijn dochter werd op haar 5e aangereden door een auto. Ze heeft lang moeten revalideren. Toen ze uiteindelijk weer naar school kon, moest er behoorlijk wat worden aangepast omdat ze nu een rollator gebruikt. Haar evenwicht is erg slecht en ze heeft nog best vaak hulp nodig. De school is enorm behulpzaam geweest en het gaat goed met haar op school. Tegelijkertijd weet ik ook van een vader die zijn zoon met Downsyndroom graag op onze school wilde aanmelden, maar dat het schoolbestuur dat afhield.

Ik zou graag de ervaringen met mijn dochter op school willen delen met het schoolbestuur

en mee willen praten over hoe de school aan de slag gaat met passend onderwijs. Misschien dat het bestuur dan in de toekomst ook wat minder bang is voor andere kinderen met een beperking.

Ukunt op verschillende manieren meepraten over passend onderwijs. Ten eerste heeft u natuurlijk iets te zeggen over uw eigen kind. In voorgaande hoofdstukken hebben we daar aandacht aan besteed. In dit hoofdstuk gaan we na hoe u mee kunt praten over het beleid van de school en het samenwerkingsverband als het gaat om passend onderwijs voor alle leerlingen.

6.1 Medezeggenschap op school

Iedere school heeft een medezeggenschapsraad (MR). Hierin zitten ouders en personeelsleden. In het voortgezet onderwijs kunnen ook leerlingen in de medezeggenschapsraad zitten. De ouders uit de medezeggenschapsraad worden door de ouders van de school gekozen. Een medezeggenschapsraad heeft invloed op verschillende onderwerpen die op de eigen school spelen. Als meerdere scholen onder hetzelfde schoolbestuur vallen is er ook een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) die zich

bezighoudt met de zaken die het schoolbestuur voor alle aangesloten scholen bepaalt.

De medezeggenschapsraad speelt een belangrijke rol bij passend onderwijs. Op het terrein van passend onderwijs is het ondersteuningsprofiel het belangrijkste onderdeel waar de MR adviesrecht op heeft. In het ondersteuningsprofiel staat aangegeven hoe ondersteuning wordt geboden aan leerlingen die dat nodig hebben, of de school zich gaat specialiseren in een bepaalde type ondersteuning en hoe het aanmeldbeleid eruit ziet.

Het Steunpunt medezeggenschap passend onderwijs helpt bij de inrichting van medezeggenschap binnen passend onderwijs in het primair en voortgezet onderwijs. Ouders, personeelsleden, leerlingen (voortgezet onderwijs) en medezeggenschapsraden kunnen voor (gratis) informatie, voorlichting en advies terecht bij het steunpunt op www.medezeggenschap-passendonderwijs.nl

6.1.1 Wat kunt u doen?

Word lid van de medezeggenschapsraad

Net als andere ouders kunt u zich verkiesbaar stellen voor de medezeggenschapsraad. Als u gekozen bent in de MR, kunt u samen met andere ouders en personeelsleden praten over zaken die de school aangaat, inclusief het ondersteuningsprofiel.

Geef advies over het ondersteuningsprofiel

Ook als u niet in de medezeggenschapsraad zit, kunt u aan de MR van uw school of aan het schoolbestuur advies geven over wat u vindt van het ondersteuningsprofiel. Mogelijk kunt u met andere ouders samen reageren op het ondersteuningsprofiel. Geef aan welke ondersteuning u mist op school, of welke ondersteuning vooral goed geregeld is. Kijk of de ambities van de school realistisch zijn, maar ook of ze

niet te snel leerlingen buiten-sluiten. Let erop of vooroordelen over bepaalde beperkingen of stoornissen een rol spelen in de discussie. Ga na of bepaalde groepen leerlingen niet worden vergeten.

U kunt de medezeggenschapsraad vragen om een bijeenkomst te beleggen, zodat meer ouders mee kunnen praten over het ondersteuningsprofiel. Ook kunt u zich rechtstreeks tot de schoolleiding of het schoolbestuur richten.

6.2 Medezeggenschap in het samenwerkingsverband

Naast de bestaande medezeggenschapsraad (MR) en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) bestaat er ook medezeggenschap op het niveau van het samenwerkingsverband. Elk samenwerkingsverband is verplicht om een ondersteuningsplanraad (OPR) op te richten. In de OPR zijn ouders en personeel vertegenwoordigd. In de samenwerkingsverbanden van het voortgezet onderwijs kunnen naast ouders en personeel ook leer-

lingen in de OPR zitten. Het samenwerkingsverband stelt de ondersteuningsplanraad in. De leden van de OPR worden gekozen of afgevaardigd door de leden van de MR-en in de regio. Ook als u niet in de MR zit van de school van uw kind kunt u lid zijn van de OPR.

De ondersteuningsplanraad moet instemmen met het ondersteuningsplan. In het ondersteuningsplan worden veel belangrijke zaken geregeld, zoals de basisondersteuning, de manier waarop ondersteuning wordt toegewezen, de toelatingscriteria voor speciaal onderwijs, hoe ouders worden ondersteund, etc.

6.2.1 Wat kunt u doen?

Word lid van de ondersteuningsplanraad

U kunt lid worden van de ondersteuningsplanraad. Op die manier kunt u rechtstreeks meepraten over het ondersteuningsplan.

Een van de belangrijke onderwerpen is de basisondersteuning. Een hoog niveau van basisondersteuning binnen een samenwerkingsverband kan ervoor zorgen dat meer reguliere scholen ondersteuning binnenshuis organiseren. Op die manier zijn dus meer scholen goed toegankelijk en is er een grotere kans dat ouders kunnen kiezen voor een school die echt bij hun kind past. Tegelijkertijd moet het natuurlijk wel realistisch zijn. Het heeft geen zin om op papier te zetten dat het niveau heel hoog is, als scholen dit in de praktijk

niet waar kunnen maken. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld om een ambitieus niveau van basisondersteuning vast te leggen, maar de 'zwakkere' scholen wel een aantal jaren de tijd te geven om dit niveau te halen.

Het is raadzaam om vragen te stellen over de manier waarop het samenwerkingsverband vinger aan de pols houdt over de invulling van de basisondersteuning. Ook de onderwijsinspectie kijkt hier naar.

Als lid van de ondersteuningsplanraad zorgt u dat de belangen van alle ouders in beeld zijn. Om te weten wat er onder ouders leeft, kunt u bijvoorbeeld bijeenkomsten organiseren voor een brede groep ouders en met elkaar in gesprek te gaan over passend onderwijs. U kunt ook een enquête houden.

Geef advies aan de ondersteuningsplanraad

Als u niet in de ondersteuningsplanraad zit, kunt u advies geven aan ouders die er in zitten of aan het samenwerkingsverband zelf. Vooral als u samenwerkt met andere ouders kunt u op deze manier invloed uitoefenen. Zo kunt u de ondersteuningsplanraad per brief of in een gesprek informeren over problemen die er spelen, of over mogelijke oplossingen voor bepaalde doelgroepen.

6.3 Meepraten op andere manieren

Naast de formele medezeggenschap op school en in het samenwerkingsverband zijn er ook andere manieren om mee te praten over passend onderwijs. Zo zijn er al veel lokale en regionale initiatieven van ouders die bijeenkomsten organiseren of advies geven aan scholen.

Er zijn landelijke ouderverenigingen voor ouders van kinderen met een beperking of stoornis. Ook kunt u zelf het initiatief nemen om met andere ouders samen te komen en uw stem te laten horen bij de school of het samenwerkingsverband.

Gemeenten spelen ook een rol op het terrein van passend onderwijs, en zij zullen mogelijk met ouders in gesprek willen gaan over passend onderwijs. Er zijn grote verschillen in de manieren waarop inspraak geregeld is. Bij iedere school en in iedere regio is dit anders.

6.3.1 Wat kunt u doen?

Werk samen met andere ouders

Het is altijd aan te raden om met andere ouders samen te werken en samen te kijken wat er van belang is op het terrein van passend onderwijs. Dat kunt u doen via een oudervereniging van kinderen met een specifieke beperking, maar ook met ouders op uw eigen school. Zoek andere ouders op, want samen staat u sterker. U kunt uw ervaringen delen met het Steunpunt Passend Onderwijs.

Wees concreet in wat u wilt bereiken

Het is vaak lastig om iets op te zetten of om effectief mee te praten als het niet duidelijk is wat u concreet wilt bereiken. Wilt u iets veranderen in het beleid van een school, of vooral ouders informeren over passend onderwijs? Maak een plan met concrete en realistische doelen.

7

Checklists passend onderwijs

Zoals u heeft kunnen lezen, komt er veel kijken bij het organiseren van passend onderwijs voor uw kind. Voor u, maar ook voor de school en het samenwerkingsverband. In dit hoofdstuk staan drie checklists om te kijken waar u of uw kind staat, en hoe ver de school en het samenwerkingsverband zijn. Neem de checklists bijvoorbeeld mee naar een bespreking op school. Bespreek ze samen met andere ouders. Richt u zich vooral

op die onderdelen die u het belangrijkst vindt. Een deel van de informatie die u nodig heeft om alle onderdelen van de checklist 'aan te kunnen vinken' vindt u in deze informatiegids. Niet alles is echter hierin terug te vinden.

Voor het in beeld krijgen van de individuele mogelijkheden en benodigde ondersteuning van uw kind heeft u meer bronnen nodig. Voor vragen hierover kunt u terecht bij www.steunpuntpassendonderwijs.nl.

Voor mijn kind

Informatie

- ☐ Ik weet wat een goede leeromgeving voor mijn kind is
- ☐ Ik weet wat het onderwijsniveau van mijn kind is
- ☐ Ik weet welke ondersteuning mijn kind nodig heeft
- ☐ De school heeft kennis over de beperking of stoornis van mijn kind
(zie o.a. 3.2: Informatie verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van uw kind)
- ☐ Ik weet welke ondersteuning de school mijn kind biedt
(zie o.a. 2.1: Welke ondersteuning biedt een school en 3.3: Ondersteuningsaanbod)

Afspraken

- ☐ Er is een ontwikkelingsperspectief voor mijn kind geschreven waar ik achter sta
(zie 4.2: Ontwikkelingsperspectief)
- ☐ De communicatie met de leerkracht/begeleider/zorgcoördinator/mentor is goed
(zie o.a. 4.1: Betrokken en deskundige leerkrachten)
- ☐ Ik evalueer regelmatig met de leerkracht/begeleider/ zorgcoördinator/mentor de voortgang
(zie 5.1: In gesprek met de school)

Resultaten

(zie hoofdstuk 4: Hoe gaat het op school?)

- ☐ Mijn kind vindt het prettig op school
- ☐ Mijn kind krijgt kwalitatief goed onderwijs op het juiste niveau
- ☐ Op school is de juiste ondersteuning voor mijn kind beschikbaar
- ☐ Als ouder word ik serieus genomen door de school

Voor mijn school

Informatie

- ☐ In de schoolgids staat duidelijke informatie over wat passend onderwijs op deze school betekent
(zie 2.1: Welke ondersteuning biedt een school)
- ☐ Het ondersteuningsprofiel van de school is openbaar en voor ouders begrijpelijk
(zie 2.2: Ondersteuningsprofiel)
- ☐ De aanmeldprocedure is duidelijk (zie 3.1: Aanmelden)

Afspraken

- ☐ Ouders hebben inspraak op het ontwikkelingsperspectief van hun kind
(zie 4.2: Ontwikkelingsperspectief)
- ☐ Het zorg- en ondersteuningsbeleid wordt samen met ouders opgesteld en geëvalueerd
(zie 6.1: Meepraten op school)
- ☐ De school is open over de besteding van de middelen voor passend onderwijs
(zie 6.1: Meepraten op school)
- ☐ De school voldoet aan de afspraken over basisondersteuning
(zie 2.3: basisondersteuning)

Resultaten

- ☐ De school is toegankelijk voor leerlingen met een beperking of een stoornis
(zie 2.4: Welkom zijn en 2.5: Fysieke toegankelijkheid)
- ☐ Op school wordt actief gewerkt om vooroordelen en pestgedrag tegen te gaan (zie 2.4: Welkom zijn)
- ☐ De kwaliteit van onderwijs aan kinderen met een beperking is op orde
(zie 4.1: Betrokken en deskundige leerkrachten en 5.1: In gesprek met de school)
- ☐ Ouders zijn partners van de school (zie 6.1: Meepraten op school)

Voor het samenwerkingsverband

Informatie

- ☐ Het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband is openbaar en begrijpelijk voor ouders
(zie 1.6: Wat is een samenwerkingsverband?)
- ☐ Er is een duidelijk beleid voor aanmelding en doorverwijzing (zie 3.1: Aanmelden)
- ☐ Er is duidelijkheid over de wijze van toewijzing van extra ondersteuning (zie 3.3: Ondersteuningsaanbod)

Afspraken

- ☐ Ouders zijn een serieuze gesprekspartner voor het samenwerkingsverband
(zie 6.2: Meepraten in het samenwerkingsverband)
- ☐ De middelen voor ondersteuning worden transparant en gericht ingezet
(zie 1.3: Hoe werkt passend onderwijs en 6.2: Meepraten in het samenwerkingsverband)
- ☐ Het niveau van basisondersteuning is hoog (zie 2.3: Basisondersteuning)
- ☐ Ouders kunnen onafhankelijke ondersteuning krijgen bij het proces van schoolkeuze en plaatsing
(zie 3.1: Aanmelden en 5.2: Advies en bemiddeling)

Resultaten

- ☐ Keuzevrijheid voor ouders is gewaarborgd (zie 1.7: Zorgplicht en 3.3: Ondersteuningsaanbod)
- ☐ Individuele ondersteuning is beschikbaar waar nodig
(zie 3.3: Ondersteuningsaanbod en 5.3 Advies en bemiddeling)
- ☐ De kwaliteit van het onderwijs is goed, zowel op speciaal als op regulier onderwijs
(zie Hoofdstuk 4: Hoe gaat het op school)
- ☐ Er zijn geen thuiszitters. Ieder kind krijgt passend onderwijs (zie 1.7: Zorgplicht)
- ☐ Er wordt goed samengewerkt tussen scholen om het beste onderwijs te realiseren
(zie 1.6: Wat is een samenwerkingsverband en 3.3: Ondersteuningsaanbod)

8 De belangrijkste

Ambulante begeleiding

Hulp van leerkrachten uit het speciaal (basis) onderwijs voor kinderen met een beperking, die naar een gewone school gaan. De manier waarop ambulante begeleiding bij de invoering van passend onderwijs wordt georganiseerd en beschikbaar is zal per regio verschillen.

Basisondersteuning

Dit is de door het samenwerkingsverband afgesproken onderwijszorg die een school aan alle leerlingen moet kunnen bieden. De basisondersteuning wordt vastgelegd in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. De basisondersteuning is niet landelijk vastgesteld; samenwerkingsverbanden bepalen zelf het niveau van basisondersteuning die de scholen binnen het samenwerkingsverband bieden. De basisondersteuning kan dus verschillen per regio. De kwaliteit van de basisondersteuning moet voldoen aan door de onderwijsinspectie vastgestelde normen.

Clusteronderwijs

De scholen voor speciaal onderwijs zijn verdeeld in vier clusters.

Cluster 1: scholen voor visueel gehandicapte kinderen en visueel gehandicapte kinderen met een meervoudige beperking.

Cluster 2: scholen voor dove en slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden, mogelijk in combinatie met een andere handicap.

Cluster 3: scholen voor leerlingen met verstandelijke (ZML) en/of lichamelijke beperkingen (Mytyl/Tylyl) en aan leerlingen die langdurig ziek zijn (LZ).

Cluster 4: scholen voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen, langdurig zieke kinderen zonder een lichamelijke handicap en onderwijs aan kinderen in scholen die verbonden zijn aan pedologische instituten.

Bij de invoering van passend onderwijs blijft het speciaal onderwijs bestaan, maar de term 'cluster' zal niet meer officieel worden gehanteerd.

College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens bevordert, bewaakt, beschermt en belicht mensenrechten in Nederland door onderzoek, advies, voorlichting en monitoring. Ook oordeelt het College in individuele gevallen over gelijke behandeling mede in het licht van de gelijkebehandelingswetgeving voor mensen met een beperking (WGBH/CZ). Het College adviseert de overheid gevraagd en ongevraagd bijvoorbeeld om ervoor te zorgen dat ook leerlingen met een handicap toegang hebben tot onderwijs.

Commissie Gelijke Behandeling (CGB)

Sinds 2 oktober 2012 is de Commissie Gelijke Behandeling opgegaan in het College voor de Rechten van de Mens (zie hierboven).

LGF

Leerlinggebonden financiering. Budget voor kinderen die in het gewone onderwijs zitten, maar een indicatie hebben voor speciaal onderwijs. Ook

begrippen op een rij

wel rugzak genoemd. In die rugzak zitten extra middelen voor het onderwijs op een reguliere school.

Met de invoering van de Wet passend onderwijs wordt de landelijke indicatiestelling afgeschaft. Daarmee verdwijnt ook de leerlinggebonden financiering.

Lwoo

Leerweg ondersteunend onderwijs. Bedoeld voor leerlingen die extra hulp nodig hebben bij het behalen van een vmbo-diploma.

Ondersteuningsplan

Een plan dat aangeeft welke activiteiten nodig zijn om de zorgstructuur binnen het samenwerkingsverband zo in te richten dat invulling wordt gegeven aan de doelen van passend onderwijs. Deze doelen zijn o.a. opstellen van ondersteuningsprofielen voor alle scholen, invulling geven aan de zorgplicht en versterking van de basisondersteuning.

Ondersteuningsplanraad

De samenwerkingsverbanden passend onderwijs zijn verplicht een ondersteuningsplanraad in te stellen. In deze ondersteuningsplanraad (OPR) zijn ouders en personeel van de scholen vertegenwoordigd.

Zij worden gekozen door de medezeggenschapsraden van de scholen binnen het samenwerkingsverband. De OPR heeft instemmingsbevoegdheid ten aanzien van het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. Dit betekent dat de OPR moet instemmen met het plan, voordat het kan worden vastgesteld en uitgevoerd.

Ondersteuningsprofiel

Een omschrijving van de basis- en extra ondersteuning die een individuele school binnen een samenwerkingsverband kan bieden. Het geheel van ondersteuningsprofielen moet zorgen voor een dekkend aanbod van onderwijszorg binnen het samenwerkingsverband. Hiermee kunnen alle schoolbesturen binnen het samenwerkingsverband een passende plek vinden voor elke leerling en hun zorgplicht waarmaken.

Onderwijsconsulenten

Onderwijsconsulenten ondersteunen ouders en scholen wanneer er een conflict ontstaat over de toelating of de ondersteuning aan leerlingen. Onderwijsconsulenten geven in die situatie advies en hebben een ondersteunende rol. Hun kosteloze ondersteuning is beschikbaar voor leerlingen die extra ondersteuning op school nodig hebben en leerlingen die langer dan 4 weken thuiszitten zonder uitzicht op plaatsing.

Ontwikkelingsperspectief

Met een ontwikkelingsperspectief (OPP) maakt de school een voorspelling over het verwachte uitstroomniveau in het voortgezet onderwijs. Het ontwikkelingsperspectief is sturend voor het aanbod dat de school de leerling biedt en bevat handvatten voor de planning van het onderwijs. De school stelt een ontwikkelingsperspectief op voor leerlingen die extra ondersteuning op school nodig hebben in het reguliere onderwijs en voor alle leerlingen in het speciaal onderwijs. De school heeft hierover overleg met de ouders. Dit overleg is

erop gericht dat ouders en school het samen eens zijn over het ontwikkelingsperspectief. In het nieuwe onderwijsstelsel van passend onderwijs vervangt het ontwikkelingsperspectief het handelingsplan.

Praktijkschool

Een praktijkschool is een school voor voortgezet onderwijs voor leerlingen voor wie het niet mogelijk is om een vmbo-diploma te halen. Een kleine groep leerlingen kan na de praktijkschool wel doorstromen naar niveau 1 van het mbo. Praktijkonderwijs leidt leerlingen op voor wonen, werken, burgerschap en vrije tijd.

Speciaal basisonderwijs (sbo)

(Regulier) onderwijs voor leerlingen die onvoldoende baat hebben bij de extra zorg op de reguliere basis-school en een intensievere vorm van zorg nodig hebben.

Speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (so en vso)

Onderwijs aan kinderen die op school meer hulp nodig hebben dan het reguliere onderwijs ze kan geven. Het gaat om kinderen met een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke beperking en kinderen met gedragsstoornissen. Voor toelating tot het speciaal onderwijs is nu nog een indicatie nodig.

De indicatiestelling komt bij de inwerkingtreding van de Wet passend onderwijs te vervallen. Deze indicatiestelling wordt vervangen door een procedure voor toelaatbaarheid van het samenwerkingsverband op basis van toelatingscriteria die worden vastgelegd in het ondersteuningsplan. Om te komen tot een 'toelaatbaarheidsverklaring' voor leerlingen maakt het samenwerkingsverband gebruik van deskundigen.

Uitstroomprofiel/uitstroomperspectief (UPP)

In het uitstroomperspectief geeft de school aan wat de verwachting is dat een leerling aan het eind van het onderwijs op die school zal halen. Dat kan een bepaald niveau van vervolgonderwijs zijn, een perspectief richting de arbeidsmarkt op dagbesteding. Het uitstroomperspectief wordt opgesteld voor leerlingen van wie verwacht wordt dat ze niet de reguliere einddoelen van voortgezet onderwijs zullen halen.

Zorgplicht

De plicht van het schoolbestuur om te zorgen voor een passend onderwijsaanbod voor alle leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften, die op de school worden aangemeld of al staan ingeschreven. Het passend onderwijsaanbod moet gerealiseerd worden binnen de eigen school of bij een van de andere scholen binnen het samenwerkingsverband.

9 Meer weten?

www.steunpuntpassendonderwijs.nl

Het Steunpunt Passend Onderwijs voor ouders is van maandag t/m vrijdag tussen 10.00 en 15.00 uur telefonisch te bereiken op nummer 0800-5010. Voor meer informatie kunt u terecht op de website. Hier vindt u een breed overzicht van links en documenten over passend onderwijs. Het steunpunt is tevens de plek voor ouders om hun ervaringen met passend onderwijs te delen. Het delen van kennis en ervaringen tussen ouders is een voorwaarde voor het kunnen slagen van passend onderwijs.

www.passendonderwijs.nl

Deze website van het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) biedt actuele informatie over passend onderwijs, inclusief wettelijke documenten, goede praktijkvoorbeelden, het referentiekader en de toolkit voor scholen. Hier kunt u zich via de website aanmelden voor een digitale nieuwsbrief over passend onderwijs.

www.medezeggenschap-passendonderwijs.nl

Het Steunpunt medezeggenschap passend onderwijs helpt bij de inrichting van medezeggenschap binnen passend onderwijs in het primair en voortgezet onderwijs. Ouders, personeelsleden, leerlingen (voortgezet onderwijs) en medezeggenschapsraden kunnen voor (gratis) informatie, voorlichting en advies terecht bij het steunpunt. Ook biedt het steunpunt kosteloos ondersteuning aan directeuren en bestuurders bij de medezeggenschap binnen passend onderwijs en de oprichting van de ondersteuningsplanraad.

www.mensenrechten.nl

Dit is de website van het College voor de Rechten van de Mens met onder andere informatie over het indienen van een klacht en de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte.

www.onderwijsconsulenten.nl

Op deze website van de onderwijsconsulenten leest u wanneer en hoe een onderwijsconsulent u kan helpen.

www.onderwijsgeschillen.nl

Website van de geschillencommissie passend onderwijs voor ouders.

www.MEE.nl

MEE ondersteunt mensen met een beperking en hun omgeving. U kunt hier terecht voor ondersteuning op het terrein van onder andere zorg, onderwijs en werk.

december 2013

Een uitgave van
het Steunpunt
Passend Onderwijs

Het Steunpunt Passend Onderwijs is een samenwerking tussen oudervereniging Balans (voor ouders van kinderen met ontwikkelingsstoornissen bij leren

en/of gedrag) en Ieder(in), netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Ieder(in) is de 'opvolger' van Platform VG en de CG-Raad.

balans

Dé oudervereniging voor kinderen met ontwikkelingsstoornissen bij leren en/of gedrag

ieder(in)

Netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte